

 złote wydanie

SŁOWNNIK WYRAZÓW BLISKOZNACZNYCH

współczesna polszczyzna
przykłady zastosowania
największy wybór haseł
wydanie polecane przez nauczycieli

GREG
WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

Opracowanie haseł:

Anna Popławska
Weronika Kupiec

Nadzór merytoryczny:

Renata Kawalec

Koordynator:

Agnieszka Nawrot

Redakcja i korekta:

Patrycja Jabłońska
Agnieszka Nawrot

ISBN 978-83-7327-485-3

Copyright by Wydawnictwo GREG®

Kraków

Wydawnictwo GREG®

31-979 Kraków, ul. Klasztorna 2B

tel. (12) 680 15 50

www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG®

zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa „GREG”.

Dotyczy to także przenoszenia danych do systemów komputerowych,
wykonywania fotokopii i mikrofilmów

skład i łamanie: BROS

Okładka: Aleksandra Zimoch

Ilustracja na okładce: Tinnakorn jorruang / Shutterstock.com

DROGI CZYTELNIKU

Przed Tobą **Słownik wyrazów bliskoznacznych** Wydawnictwa GREG. Jego autorzy postarali się o to, aby **sprostą** on **wymaganiom możliwie najszerszej grupy Czytelników**, w tym uczniów szkół podstawowych i licealnych.

Są tu zgromadzone synonimy najpopularniejszych, najczęściej używanych w potocznej i „szkolnej” polszczyźnie wyrazów. Podzielono je na grupy znaczeniowe i wzbogacono przykładami zdań z ich zastosowaniem. Posiadacz tego Słownika nie będzie miał odtąd trudności z zastąpieniem słów:

STROFA
ZNOWU
ZWYKLE
DZIAŁAĆ
KTÓRY
GDYŻ

i wielu innych.

Hasła zostały tak opracowane, by **nie nastroczało trudności** ani ich **rozumienie**, ani **użycie**:

- nie ma żadnych niepotrzebnych wiadomości,
- podano przykłady zastosowania synonimów.

Autorzy **Słownika...** zadbali o to, by pokazać Czytelnikom, w jaki sposób poprawnie posługiwać się synonimami. Podali **przykłady z codziennej polszczyzny**.

Hasła zostały ułożone w porządku alfabetycznym. Zastosowano czytelny **system odsyłaczy**.

Autorki Słownika wyrazów bliskoznacznych – Anna Popławska, Weronika Kupiec – to **nauczycielki**. Pisząc tę książkę posługiwały się bogatym **doświadczeniem zawodowym**, uwzględniały także na bieżąco **uwagi swoich uczniów i czytelników** Wydawnictwa GREG. Konstruując definicje posłużyły się także **nowoczesnymi metodami edukacyjnymi**. Dzięki temu powstała jedyna na rynku publikacja na temat wyrazów bliskoznacznych, która **w pełni odpowiada potrzebom polskich uczniów i nauczycieli**.

Wykaz skrótów

licz. – liczebnik

czas. – czasownik

przst. – przysłówek

zob. – zobacz

podn. – podniosłe

l.mn. – liczba mnoga

przest. – przestarzały

pot. – potocznie

ndk. – niedokonany

dk. – dokonany

przen. – w przerośni

ABERRACJA

odchylenie (*od normy*), wada

ABSENCJA

nieobecność, niestawienie się (na zbiórkę)

ABSOLUTNY

1. całkowity, kompletny, zupełny, niepodzielny, totalny, pełny, samoistny, doskonały, idealny, niezmałcony, niewzruszony (*absolutna cisza*)
2. niewątpliwy, niepodważalny, bezwzględny, niezależny, bez wyjątku, nie nasuwający żadnych zastrzeżeń (*prawda absolutna*)
3. bezwzględny, samowładny, nieograniczony, wszechwładny, władczy, despotyczny, autokratyczny, dyktatorski (*rządy absolutne*)

ABSORBOWAĆ

1. wchłaniać, pochłaniać (*absorbować energię*)
2. interesować, zajmować żywo, przykuwać (czyjaś) uwagę, zaprzętać (uwagę), ciekawić, angażować; *pot.* wciągać

ABSTRAKCYJNY

1. nie mający związku z rzeczywistością, trudny do urzeczywistnienia, nierealny (*abstrakcyjny projekt*)
2. trudny do sprawdzenia, spekulacyjny, teoretyczny (*abstrakcyjne myślenie*)

ABSTYNERCJA

przest. powstrzymywanie się (od działania), powściągliwość, wstrzemięźliwość, *aktualnie:* niepicie alkoholu

ABSURD

nonsens, niedorzeczność, bezsens, głupstwo, idiotyzm, brednia; *pot.* bzdura

ABSURDALNY

niedorzeczny, nonsensowny, *pot.* bzdurny, idiotyczny, nielogiczny, bezsensowny, nieuzasadniony (*absurdalny pomysł*)

ADAPTACJA

1. przeróbka, ekranizacja, przystosowanie (*adaptacja telewizyjna*)
2. dostosowanie, modyfikacja (*adaptacja budynku na biuro*)
3. przystosowanie się, dopasowanie się, aklimatyzacja (*adaptacja zawodowa*)

ADAPTOWAĆ

przystosowywać, dostosowywać, dokonywać adaptacji (*adaptować tekst na potrzeby filmu, adaptować budynek na biuro*)

ADAPTOWAĆ SIĘ

przystosowywać się, dostosowywać się, aklimatyzować się

ADEKWATNY

zgodny z czymś, odpowiadający czemuś, dostosowany, trafny, odpowiedni (*adekwatny przykład*)

MYLIĆ SIĘ

nie mieć racji, popełniać omyłkę, robić błąd, być w błędzie, błądzić; *pot.* strzelać byki

MYŚL

1. rozum, umysł, świadomość, pamięć (*bieg myśli*)
2. idea, koncepcja, pogląd, wyobrażenie, pojęcie, sąd, wniosek (*myśl polityczna*)
3. zamiar, projekt, pomysł, pragnienie, chęć, zamiar, zamierzenie (*mam świetną myśl*)
4. *przen.* maksyma, sentencja, powiedzenie, motto, aforyzm, przysłowie (*złota myśl*)

MYŚLEĆ *ndk.*

1. rozumować, rozmyślać, zastanawiać się, namyślać się, dumać, sądzić, mniemać, twierdzić, poznać, przypuszczać, rozpatrywać (*myśleć logicznie*)
2. zamierzać, planować, projektować, postanawiać, chcieć coś zrobić (*myśleć o wyjeździe*)
3. *przen.* pamiętać (o kimś, o czymś); dbać, troszczyć się (o kogoś, o coś) (*myśleć o rodzinie*)

n**NABAZGRAĆ** – *zob.* BAZGRAĆ**NABIERAĆ** *ndk.*

1. czerpać, nakładać, zagarniać, zacierpywać, ujmować (*nabierać zupy łyżką*)

2. napętniać się (czymś) wchłaniać, wciągać (coś) (*nabierać tchu*)
3. nabywać (czegoś); zyskiwać, zdobywać (coś) (*nabierać kultury*)
4. *pot.* oszukiwać, łudzić, okłamywać, zwodzić, wykorzystywać; *pot.* bajerować, naciągać (*nabierać kogoś*)

NABRAĆ SIĘ

pot. zostać oszukany, okłamanym, nabranym, wykorzystanym

NABOŻEŃSTWO

1. liturgia, modły, obrzęd religijny, obrzęd liturgiczny (*odprawiać nabożeństwo*)
2. *przen.* poważanie, uwielbienie, szacunek, kult, poszanowanie (*odnosi się do niej z nabożeństwem*)

NABRAĆ – *zob.* NABIERAĆ**NABURMUSZONY**

nadąsany, nachmurzony, niezadowolony, nadęty, obrażony

NABYWAĆ *ndk.*

1. kupować, zaopatrywać się (w coś), zakupywać, skupywać, sprzątać sobie (coś) (*nabywać za gotówkę*)
2. uzyskiwać, zdobywać, osiągać (coś); dochodzić (do czegoś) (*nabywać wprawę*)

NACECHOWAĆ – *zob.* CECHOWAĆ**NACHALNY**

narzucający się, naprzykrzający się, natarczywy, namolny, natrętny, uprzykrzony

NACHYLAĆ *ndk.*

chylić, zniżać, pochylać, schylać, nagiąć, przechylać, zginać, przyginać

NACHYLAĆ SIĘ

zniżyć się, schylać się, zginać się, pochylać się

NACIĄGAĆ *ndk.*

1. prężyć, napręzać, napinać (*naciągać linę*)
2. (zwykle *dk.*) czerpać, nabierać, wyciągać (*naciągnąć wody ze studni*)
3. ubierać się w coś; wkładać, nakładać, wsuwać (*naciągać rękawiczki*)
4. *przen.* naginać, fałszować, przeinaczać, ujmować nierzeczowo, nie liczyć się z faktami (*naciągać dowody*)
5. *przen. pot.* oszukać, wykorzystać, nabrać (kogoś), wyludzić (coś od kogoś) (*naciągnął mnie na pożyczkę*)

NACIERAĆ *ndk.*

1. smarować, mazać, pastować (coś czymś); masować, trzeć, wcierać, pocierać (*nacierać kremem*)
2. napadać, uderzać, atakować, szturmować, szarżować, iść do szturmu, do ataku (*nacierać na nieprzyjaciela*)

NACISK

1. napór, ucisk, ciśnienie, parcie (*nacisk wody*)
2. akcent, uwypuklenie, zaakcentowanie, podkreślenie, wyeksponowanie (*kłaść na coś nacisk*)
3. presja, przymus, wpływ (*wywierać na kogoś nacisk*)

NACISKAĆ

1. przyciskać, przygniatać, wywierać nacisk, napierać na coś, uciskać (*naciskać guzik*)
2. *przen.* zmuszać, nakłaniać, przynaglać (kogoś do czegoś); wywierać presję, nacisk (na kogoś) (*naciskają mnie, żeby to zrobić*)

NADAĆ – *zob.* NADAWAĆ

NADARZAĆ SIĘ *ndk.*

trafić się, zjawiać się, przytrafić się, zdarzyć się, pojawiać się, nawinąć się, nastrończyć się

NADAWAĆ *ndk.*

1. darować, przyznawać, ofiarowywać (coś komuś); obdarowywać, obdarzać (kogoś czymś) (*nadawać tytuł szlachecki*)
2. wysyłać, posyłać, przysyłać (*nadawać list*)
3. emitować, transmitować; *pot.* puszczać (*nadawać program*)
4. *pot.* narzekać (na kogoś); obgadywać, obmawiać (*nadawać na kogoś*)

NADAWAĆ SIĘ

być odpowiednim, stosownym, dobrym, właściwym, zdatnym, kwalifikować się, przydawać się, pasować (do czegoś)

NADCHODZIĆ *ndk.*

1. zbliżać się, przybywać, przybliżać się, przychodzić (*lada chwila nadejdą goście*)
2. nadciągać; nastać, nastąpić (*nadchodzi burza; nadchodzi noc*)
3. docierać, być dostarczonym, dochodzić (*wieści nadchodzą*)

WADA

1. przywara, słabość, słabostka, niekorzystna cecha, ujemna cecha (*lenistwo to jego główna wada*)
2. niesprawność, ułomność, upośledzenie, niedorozwój, kalectwo (*wada wzroku*)
3. usterka, feler, defekt, uszkodzenie, skaza, mankament, zła strona, minus (*wada towaru*)

WADLIWY

nieprawidłowy, niewłaściwy, błędny

WAHAĆ SIĘ *ndk.*

1. kołysać się, chwiać się, bujać się, huśtać się (*wahadło się waha*)
2. oscylować, ulegać zmianom, zmieniać się; *pot.* skakać (*temperatura się waha*)
3. namyślać się, być niezdecydowanym, niepewnym, zastanawiać się, nie móc się zdecydować (*wahała się, czy to zrobić*)

WALCZYĆ *ndk.*

1. prowadzić wojnę, wojować, toczyć boje, walkę (*walczyć z wrogiem*)
2. konkurować, współzawodniczyć; ścigać się, mierzyć się (*walczyć o pierwsze miejsce*)
3. bić się, zmagać się, mocować się, szamotać się, ścierać się; *pot.* tłuc się (*walczyć z kolegami*)
3. *przen.* upominać się, starać się, zabiegać (o coś); dążyć (do czegoś); domagać się (czegoś) (*walczyć o podwyżkę*)

WALECZNY

odważny, bojowy, nieustraszony, mężny, dzielny, bohaterski, śmiały, nieulekły

WALKA

1. bój, bitwa, starcie, potyczka, bójka, zmaganie, utarczka, bijatyka, bicie się, wojna, kampania (*walka o wolność*)
2. rywalizacja, konkurowanie, współzawodnictwo, ścieranie się, konkurencja, ściganie się, ubieganie się (*walka o pierwsze miejsce*)
3. rozgrywka, mecz, turniej, spotkanie, zawody (*walka bokserska*)
4. przeciwstawianie się (komuś, czemuś); borykanie się (zmaganie się, z kimś, czymś) (*walka z chorobą*)

WALOR

zaleta, wartość, przymiot; *pot.* plus

WARTOŚCIOWY

1. cenny, bezcenny, drogi, drogocenny, kosztowny (*wartościowy prezent*)
2. dobry, nieoceniony, ceniony, pomocny, przydatny (*wartościowy człowiek*)

WARTOŚĆ

1. koszt, cena (*wartość towaru*)
2. ważność, znaczenie, rola, walor, ranga, doniosłość, waga, siła (*wartość intelektualna*)

WAŻNY

1. istotny, doniosły, znaczący, poważny, merytoryczny, przełomowy, niebłaży, niebagatelny, poważny decydujący, doniosły, ważki, wyjątkowy, szczególny (*ważne spotkanie*)

2. obowiązujący, aktualny, prawomocny, legalny, nieprzedawniony, w mocy (*ważny akt*)
3. *pot. neg.* pyszałkowaty, przemądrzały, zarozumiały, pyszny, nadęty, próżny, zadufany, dumny, chełpliwy, pewny siebie (*ważny dyrektor*)

WĄTEK

1. akcja, intryga, motyw, przedmiot, treść, fabuła (*wątek w powieści*)
2. temat, zagadnienie, myśl, materiał, przedmiot (*wątek w dyskusji*)

WĄTŁY

1. mizerny, zmizerowany, słaby, słabowity, cherlawy, anemiczny, chuchrowaty, wycieńczony, chorowity, delikatny, szczupły, mizerny, wymizerowany, zmizerowany (*wątły człowiek*)
2. nikły, blade, niewielki, skąpy, mdły, nieznaczny, niepokaźny (*wątły płomień*)
3. wiotki, nierozwinięty, mizerny, kruchy (*wątłe łodygi*)

WĄTPIĆ *ndk.*

powątpiewać, nie wierzyć (w coś), nie dowierzać (czemuś); kwestionować, podważać (coś); wyrażać wątpliwości, mieć wątpliwości, mieć zastrzeżenia (co do czegoś); nie ufać, nie dowierzać (komuś, czemuś)

WĄTPLIWIE

niewyraźnie, niepewnie, nieprecyzyjnie, dyskusyjnie

WĄTPLIWOŚĆ

wahanie, niepewność, zastrzeżenie, skrupuł, obiekcja; nieufność, powąt-

piewanie, niedowierzanie, zastrzeżenie, dyskusyjność

WCHODZIĆ *ndk.*

1. wstępować, dostawać się, wkrazać, zachodzić, znajdować się (gdzieś), wdzierać się; *pot.* wpadać, zaglądać, włazić (gdzieś); *podn.* przekraczać próg (czegoś) (*wchodzić do budynku*)
2. wjeżdżać, wpływać, docierać (*wchodzić do portu*)
3. wspinać się, wdrapywać się, wznosić się (*wchodzić na górę*)
4. dochodzić (do czegoś), osiągać (coś) (*wchodzić w dojrzały wiek*)
5. zagłębiać się, wciskać się, wrzynać się, wnikać, wcinąć się (w coś) (*wchodzić w szczelinę*)
6. wstępować przystępować, stawać się uczestnikiem, członkiem (*wchodzić do partii*)
7. zaczynać, badać, zgłębiać (coś); zagłębiać się (w coś), zaczynać, zajmować się (czymś); interesować się (czymś), zajmować się (czymś), rozpatrywać coś (*wchodzić w zagadnienie*)
8. zaczynać, nastawać, obowiązywać (*wchodzić nowe porządki*)
9. zakładać, zawiązywać, tworzyć (coś z kimś); wdawać się (w coś) (*wchodzić z kimś w interesy*)

WCIAŻ

w dalszym ciągu, jeszcze, dalej, nadal, ciągle, nieustannie, bez ustanku, bez przerwy, stale, niezmiennie, bez zmian, bez końca, wiecznie, cały czas

SŁOWNIK WYRAZÓW OBCYCH

Zawiera szeroki wybór haseł pochodzących z języków obcych wraz z podaniem ich etymologii. Precyzyjnie wyjaśnione znaczenia, zapożyczenia dawne oraz współczesne, wyrazy codziennego użytku i popularne terminy naukowe.

SŁOWNIK MOTYWÓW LITERACKICH

Zawiera omówienie najpopularniejszych motywów literackich, ich definicje oraz wykaz utworów, w których występują.

SŁOWNIK ZWIĄZKÓW FRAZEOLÓGICZNYCH

Zawiera dokładnie wyjaśnione hasła i przykłady nie tylko z literatury, ale też z codziennej polszczyzny. Dodatkowo zostało wyjaśnione pochodzenie związków frazeologicznych.

ISBN 978-83-7327-485-3

9 788373 274853 >

GREG
WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

Wydawnictwo GREG
ul. Klasztorna 2B ■ 31-979 Kraków
www.greg.pl